

Конституційний суд України
01033, м. Київ, вул. Жилянська, 14
Заявник:
Хмарук Михайло Володимирович

КОНСТИТУЦІЙНЕ ЗВЕРНЕННЯ

1. Прошу дати тлумачення часових рамок особливого періоду, визначення якого надано в ст. 1 Закону України «Про оборону України», ст. 1 Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію», а також які несуть правові наслідки для громадян відповідно до статей 20, 22, 23, 26 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу».

Це звернення пов'язане з тим, що різні органи державної влади по різному тлумачать часові рамки особливого періоду, зокрема органи військового управління, а також суди, що приводить до правової невизначеності під час проходження військової служби. Як приклад наведу два рішення в схожих відносно тлумачення особливого періоду справах того ж самого судді.

окружного адміністративного суду
постанова від _____ р. у справі № _____ (№ рішення в ЄДРСР – 56185946), де в мотивувальній частині вказано, що особливий період діє тільки під час мобілізації (відповідно при відсутності стану війни, воєнного часу тощо) та постанова від _____ р. у справі № _____ (№ рішення в ЄДРСР – 57204084; _____), де в мотивувальній частині вказано, що закінчення проведення мобілізації не є самостійною підставою для закінчення особливого періоду, стан якого на даний час не припинявся.

Відповідно до ст. 3 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» правовою основою військового обов'язку і військової служби є в тому числі і Закони України "Про оборону України", "Про мобілізаційну підготовку і мобілізацію", тобто визначення самого поняття «особливий період» та його часових рамок для правового використання Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» надано в Законах України "Про оборону України", "Про мобілізаційну підготовку і мобілізацію".

В Законі України «Про оборону України» (стаття 1) надано визначення та часові рамки особливого періоду: «особливий період - період, що настає з моменту оголошення рішення про мобілізацію (крім цільової) або доведення його до виконавців стосовно прихованої мобілізації чи з моменту введення воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях та охоплює час мобілізації, воєнний час і частково відбудовний період після закінчення воєнних дій». Більш широке, але відносно термінів дії особливого періоду

ідентичне, тому що Правовою основою мобілізаційної підготовки та мобілізації (стаття 2 Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію») є в тому числі і Закон України «Про оборону України», визначення надано в Законі України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» (стаття 1): «особливий період - період функціонування національної економіки, органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, Збройних Сил України, інших військових формувань, сил цивільного захисту, підприємств, установ і організацій, а також виконання громадянами України свого конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України, який настає з моменту оголошення рішення про мобілізацію (крім цільової) або доведення його до виконавців стосовно прихованої мобілізації чи з моменту введення воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях та охоплює час мобілізації, воєнний час і частково відбудовний період після закінчення воєнних дій».

З визначення терміну «мобілізація», який надано в статті 1 Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» (мобілізація - комплекс заходів, здійснюваних з метою планомірного переведення національної економіки, діяльності органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій на функціонування в умовах особливого періоду, а Збройних Сил України, інших військових формувань, Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту - на організацію і штати воєнного часу) випливає, що мобілізація це не правовий стан від мобілізації до демобілізації, а це окремий процес який має конкретний час дії від початку до закінчення. Це підтверджується в пункті 5 статті 4 Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію»: «Вид, обсяги, порядок і строк проведення мобілізації визначаються Президентом України в рішенні про її проведення». Демобілізація, відповідно до Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію», це інший процес, часовими параметрами з мобілізацією не пов'язаний.

20 січня вступив в силу затверджений 15 січня 2015 р. Верховною Радою Указ Президента України від 14.01.2015 р. № 15 "Про часткову мобілізацію": «Оголосити та провести протягом 2015 року часткову мобілізацію (далі - мобілізація) у три черги протягом 210 діб із дня набрання чинності цим Указом». Тобто в 2015 році час мобілізації охоплював період з 20 січня по 18 серпня. На даний час мобілізація не проводиться.

Далі розберемо наступну складову частину особливого періоду - воєнний час. Відповідно до статті 4 Закону України «Про оборону України»: «З моменту оголошення стану війни чи фактичного початку воєнних дій настає воєнний час, який закінчується у день і час припинення стану війни». Стан війни (не плутати з військовим станом, якого до речі також не запроваджено) оголошується Верховною Радою України за поданням Президента України, що визначено статтею 4 Закону України «Про оборону України» та статтею 85 Конституції України, на даний час стану війни в Україні немає. Воєнні дії також не проводились і не проводяться: по-перше, воєнні дії розпочинаються Збройними Силами України разом з іншими військовими формуваннями на

підставі відповідного рішення Президента України яке схвалюється Верховною Радою України, що визначено статтею 4 Закону України «Про оборону України» та статтею 85 Конституції України (такого рішення немає), по-друге воєнні дії (не плутати з бойовими діями) ведуться тільки на стратегічному рівні, з цього приводу необхідно також зазначити, що дана позиція є традиційною для вітчизняної воєнної науки, так, наприклад, радянська воєнна енциклопедія визначає воєнні дії, як стратегічні дії Збройних Сил по розгрому противника на суші, у повітрі та на морі. На даний час Збройні Сили України беруть участь у бойових діях в рамках антитерористичної операції у відповідності до Закону України «Про боротьбу з тероризмом».

Крайня складова частина особливого періоду «частково відбудовний період після закінчення воєнних дій» відсутня в зв'язку з відсутністю воєнних дій, що було досліджено вище та відсутністю будь якого рішення органів влади України з даного приводу.

Іншого визначення особливого періоду немає, органи державної влади, в тому числі і Президент України і Верховна Рада України, стан особливого періоду окремо від оголошення стану війни, мобілізації, початку воєнних дій тощо; як викладено вище, не мають права.

Отже, на мою думку, з 19 серпня 2015 року особливого періоду в розумінні Законів України «Про оборону України», «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» та «Про військовий обов'язок і військову службу» немає, виходячи з цієї правової логіки дав згоду на укладення короткострокового контракту для проходження військової служби.

Прошу для правової визначеності надати часові рамки особливого періоду по датам з 2014 року по даний час.

Прошу дати тлумачення чи мають норми Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» щодо уточнення строків військової служби за контрактом» від 06.10.2015 р. № 711-VIII, зокрема частина 2) ст. 1' розділу I ("Для військовослужбовців строкової військової служби та військовослужбовців військової служби за призовом під час мобілізації, на особливий період, які під час дії особливого періоду вислужили не менше 11 місяців, осіб, звільнених з військової служби під час дії особливого періоду, які приймаються на військову службу за контрактом у період з моменту оголошення мобілізації до часу введення воєнного стану (настання воєнного часу) або оголошення рішення про демобілізацію, строк військової служби в календарному обчисленні встановлюється шість місяців. Строк проходження військової служби для таких військовослужбовців може бути продовжено за новими контрактами на строк шість місяців. У разі закінчення особливого періоду або оголошення рішення про демобілізацію дія таких контрактів припиняється достроково"); зворотню дію відповідно до ст. 58 Конституції України відносно короткострокових контрактів укладених між громадянами України та органами військового управління в період до набрання чинності Законом України «Про внесення змін до Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» щодо

уточнення строків військової служби за контрактом» від 06.10.2015 р. № 711-VIII.

В пояснювальній записці до проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» щодо уточнення строків військової служби за контрактом» від 06.10.2015 р. № 711-VIII вказано, що він спрямований на подолання правової колізії безсрочності короткострокових контрактів укладених між громадянами України та органами військового управління для проходження військової служби в особливий період. Але залишається невизначеним питання строків контрактів укладених до набрання чинності цим Законом. Тому прошу відповідним роз'ясненням встановити єдиний підхід до визначення строків короткострокових контрактів незалежно від дати їх укладення, а також надати право відповідній категорії громадян України на звільнення з військової служби після вислуги 18 місяців для подолання правової колізії безсрочності короткострокових контрактів враховуючи принцип верховенства права, щоб не було порушень прав і свобод громадян України гарантованих Конституцією України.

У мотивувальній частині постанови ..... окружного адміністративного суду від ..... у справі № ..... (№ рішення в ЄДРСР – 57204084, ...) зазначено, що контракт про проходження військової служби укладено до набрання чинності Законом України «Про внесення змін до Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» щодо уточнення строків військової служби за контрактом» від 06.10.2015 р. № 711-VIII, а тому не може застосовуватися під час визначення строку мого контракту.

Додатки:

- Копія паспорту та ідентифікаційного коду заявника;
- Копія постанови Рівненського окружного адміністративного суду від ..... р. у справі .....

15.06.2016

М.В. Хмарук